

Vlaams
Parlement

vergadering **C125 – OND14**
zittingsjaar 2010-2011

Handelingen

Commissievergadering

Commissie voor Onderwijs en Gelijke Kansen

van 3 februari 2011

INHOUD

Vraag om uitleg van mevrouw Marleen Vanderpoorten tot de heer Pascal Smet, Vlaams minister van Onderwijs, Jeugd, Gelijke Kansen en Brussel, over de ‘Zeg het hem zelf’-luisterronde van de minister - 943 (2010-2011)	3
Vraag om uitleg van mevrouw Cindy Franssen tot de heer Pascal Smet, Vlaams minister van Onderwijs, Jeugd, Gelijke Kansen en Brussel, over de tewerkstelling van opgeleide ervaringsdeskundigen in centra voor leerlingenbegeleiding - 966 (2010-2011)	8
Vraag om uitleg van mevrouw Sabine Poleyn tot de heer Pascal Smet, Vlaams minister van Onderwijs, Jeugd, Gelijke Kansen en Brussel, over de uitbouw van vredesopvoeding en herinneringseducatie, meer bepaald naar aanleiding van de herdenking van WO I - 979 (2010-2011)	11

■

Voorzitter: de heer Boudewijn Bouckaert**Vraag om uitleg van mevrouw Marleen Vanderpoorten tot de heer Pascal Smet, Vlaams minister van Onderwijs, Jeugd, Gelijke Kansen en Brussel, over de ‘Zeg het hem zelf’-luisterronde van de minister
- 943 (2010-2011)**

De voorzitter: Mevrouw Vanderpoorten heeft het woord.

Mevrouw Marleen Vanderpoorten: Minister, van februari tot juni 2010 organiseerde het departement Onderwijs ontmoetingsdagen met Pascal Smet, Vlaams minister van Onderwijs. In de eerste plaats wil ik hier graag benadrukken dat het initiatief om te luisteren naar de verschillende onderwijsparticipanten en -klanten mij als zeer positief en nuttig overkwam. Ik was dan ook niet geneigd om me aan te sluiten bij de kritische vragen die hier enkele maanden geleden over werden gesteld. U beloofde een eindrapport. We hebben dat gekregen. Ik, en vele anderen met mij, hadden ernaar uitgekeken.

Minister, op een vraag van de heer De Meyer hierover zei u dat omwille van besparingen geen professionele rapportage zou worden gemaakt van de verschillende sessies. Wel zou een gedetailleerd eindrapport volgen waarin de belangrijkste beleidsconclusies zouden worden neergeschreven en waarin we zouden terugvinden hoe een verder gevolg aan deze conclusies zou worden gegeven. Daarom keken we er ook naar uit.

Ik heb het eindrapport grondig gelezen en ik had daar niet veel tijd voor nodig. Ik ben teleurgesteld, want het eindrapport is erg summier. U beloofde een gedetailleerd eindverslag – u zegt altijd dat u doet wat u belooft –, maar het definitieve eindrapport bestaat uit amper 3 bladzijden, exclusief voorwoord, inhoudstafel en aanpak. Dit kunnen we allesbehalve gedetailleerd noemen. 29 discussiemomenten met gemiddeld 3 uren discussie, en 87 uren input hiertoe herleiden, doet onrecht aan de stem van de deelnemers, en dat waren er toch wel wat.

In de inhoudstafel kondigt u bijlagen aan, maar die zijn nergens terug te vinden. De tien belangrijkste vragen lijken zeer relevant, maar veel aangehaalde en even belangrijke thema's mis ik in dit rapport. Die informatie heb ik van deelnemers aan de sessies. Ook vernam ik van de scholieren dat ze teleurgesteld zijn. Waar in de synthese zit bijvoorbeeld de stem van de leerlingen lager onderwijs? Andere veel aangehaalde thema's bij leerlingen secundair waren de hervorming van het secundair onderwijs, de te vroege studiekeuze, de huiswerkproblematiek, vervoer bij stages enzovoort.

In het eindoordeel vind ik onvoldoende nieuwe inzichten. In het hoofdstuk C van uw eindrapport schetst u de impact van 'Zeg het hem zelf' op beleidsbeslissingen. Op zes vlakken zouden deze ontmoetingsdagen uw beleid beïnvloeden. Ik moet echter vaststellen dat uit deze impactanalyse weinig vernieuwende initiatieven resulteren. Evaluatie maximumfactuur, omkadering kleuteronderwijs, hervorming secundair, het zijn allemaal initiatieven die reeds aangekondigd werden in uw beleidsnota.

In uw eindoordeel spreekt u van een intensieve campagne, met maximale inzet en grote return. Zo biedt de input van het veld nieuwe inzichten. Waar situeren die inzichten zich in uw beleidsbrief 2010-2011? De verwachting was hoog, het eindrapport is zwak.

Minister, plant u nog een terugkoppeling naar de verschillende deelnemers? Als ik goed geïnformeerd ben, moest iedereen een e-mailadres doorgeven. Het is dus niet zo moeilijk om die terugkoppeling te maken. Zullen de in de inhoudstafel aangekondigde bijlagen nog worden gepubliceerd? In de beleidsbrief 2010-2011 vinden we weinig terug over nieuwe inzichten die zijn voortgesproken uit deze rondes. In welke mate zult u rekening houden met de gemaakte opmerkingen op deze avonden? De huiswerkproblematiek leeft sterk bij scholieren en hun ouders. Acht u het raadzaam een initiatief te nemen om scholen te stimuleren om werk te maken van een taken- en toetsenbeleid?

De voorzitter: De heer De Meyer heeft het woord.

De heer Jos De Meyer: Voorzitter, minister, collega's, ik heb begrip voor deze vraag om uitleg. Minister, op 9 februari heb ik u een vraag gesteld over de campagne. Uit uw antwoord bleek dat die ruim 200.000 euro kostte. Op 7 oktober heb ik een vraag om uitleg gesteld. Toen hebt u het eindrapport aangekondigd en gezegd dat ik zeker niet ongeduldig mocht zijn. U zei letterlijk: "U zult maar tijdelijk onbevredigd zijn, als u het eindrapport leest." Ik had dus hoge verwachtingen. Maar nu zit ik met een ei. Ik had veel meer verwacht. Ik wil u suggereren om het rapportje dat we nu hebben ontvangen, als een samenvatting te beschouwen. Laat uw administratie ons diepgaander informeren over wat die gesprekken allemaal hebben opgeleverd zodat we samen met u beleidsmatig wat meer kunnen doen met dat eindrapport.

De voorzitter: De heer Van Dijck heeft het woord.

De heer Wim Van Dijck: Het eindrapport is inderdaad nogal summier. In tegenstelling tot mevrouw Vanderpoorten kreeg ik een eindrapport met bijlagen, maar zoveel leerde ik daar niet uit. Het zijn identificatiegegevens van de deelnemers, wanneer de ontmoetingsmomenten waren, op welke data, in welke zalen enzovoort.

Ik vind het jammer dat het eindrapport niet terug te vinden is op de website van de 'Zeg het hem zelf'-campagne. Je vindt er wel filmpjes van een aantal ontmoetingsdagen in Aalst, Sint-Niklaas en Mechelen, maar het eindrapport zelf niet. Dat is jammer, want die site werd tamelijk goed bezocht. Ik neem aan dat heel wat deelnemers dat deden om het eindrapport te lezen, en dan vinden ze dat niet.

Uit de bijlagen kan toch één ding worden geleerd, namelijk dat er 1760 vragen waren ingediend, waarvan 80 procent werd beantwoord. Dat wordt dan herleid tot tien belangrijke vragen. Dat is een heel ver doorgedreven samenvatting. Van die tien belangrijke vragen zijn er zeven of acht die van onderwijsprofessionals komen en die over gekende problemen gaan, zoals de grote kleuterklassen of de omkadering van de directies. Op 1760 vragen waren er misschien toch enkele interessante bij, die ook konden worden opgenomen in het eindrapport.

Minister, ik leer dat al die vragen in een databank zijn samengebracht, en wellicht ook de antwoorden. Wat wordt er gedaan met die databank? Kan en zal die worden ontsloten? Het kan een interessant instrument zijn voor elk van ons en voor iedereen die geïnteresseerd is in onderwijs. Het maakt niet uit of de databank achter log-ins en paswoorden zit, zolang het maar ontsloten wordt. Wordt die databank eventueel nog bijgewerkt, aangevuld en geactualiseerd? Het zou een nuttige spin-off zijn van deze campagne.

De voorzitter: Mevrouw Celis heeft het woord.

Mevrouw Vera Celis: Voorzitter, minister, collega's, ik was aangenaam verrast toen het rapport, met bijlagen en al, me enkele weken geleden thuis werd toegestuurd. Toen ik het doornam, had ik dezelfde bedenking als mevrouw Vanderpoorten. Inhoudelijk is het heel erg beknopt. Ergens stemt het me wel tevreden omdat de tien belangrijkste vragen die erin staan, ook mijn tien belangrijke vragen zijn. Maar dat wist ik al, die had ik ook kunnen schrijven.

Minister, als u een ronde hebt gehouden en het resultaat was schitterend en er zijn veel financiële middelen aan besteed, dan moeten er op het inhoudelijke vlak toevoegingen kunnen gebeuren. Wat mogen we nog verwachten? Als mensen samenkomen om met u te praten, dan zijn dat ouders, leerlingen en directies, dan moet je toch informatie krijgen die een meerwaarde biedt en die vind ik niet terug in het rapport.

Over het huiswerk- en takenbeleid, dat voor leerlingen en ouders toch belangrijk is, staan geen concrete zaken. Het meest uitgewerkt is het deel over gaming. Dat is ook belangrijk, daar niet van, maar komt er nog een vervolg? Gaat u dit verder onderbouwen? Kunnen we nog relevantere en evidentere gegevens krijgen dan het deel dat nu is verschenen?

De voorzitter: Minister Smet heeft het woord.

Minister Pascal Smet: Ik mailde alle deelnemers – en dat waren er 2236 – het ‘Zeg het hem zelf’-rapport door, meteen nadat het werd verspreid in deze commissie. Zij ontvingen enkel het eerste deel van het rapport. In dat deel schets ik het verloop van mijn campagne en heb ik de tien belangrijkste vragen en de impact van de ontmoetingsdagen op de beleidsbeslissingen opgenomen. Het is ook deze versie die werd gepubliceerd op de website. De bijlagen, die vooral feitelijke gegevens bevatten zoals bijvoorbeeld de kostprijs, werden niet gecommuniceerd omdat het over gegevens gaat die vooral interessant zijn voor intern gebruik. Mevrouw Vanderpoorten, blijkbaar is er iets misgelopen, omdat u de bijlagen niet hebt ontvangen. Maar die bevatten dus vooral min of meer gedetailleerde achtergrondinformatie.

Over wat een rapport moet inhouden, kunnen we lang discussiëren. Maar we mogen niet vergeten dat de opzet van de ronde was dat ik ging luisteren naar de mensen op het terrein. Het hoofddoel was niet een uitgebreid rapport maken, zeker niet voor de deelnemers, die dat ook niet hadden gevraagd. De mensen die er waren en een vraag hadden, wilden een antwoord op hun schriftelijke of mondelinge vraag. Dat hebben ze ook gekregen. Dat waren de verwachtingen van de mensen.

Ik heb alle rondes gedaan, tegen de verwachtingen in, want er waren mensen die dachten dat ik het nooit zou volhouden. Het was wel heel tijds- en arbeidsintensief, maar ik vond het belangrijk om dat contact te hebben. De waarde zat vooral in het contact zelf, en in wat de mensen zeiden en hoe ze het zeiden. Ik heb nooit de waarde gezocht in een rapport dat achteraf zou volgen. Het was niet de hoofdbedoeling om daar een rapport over te maken.

Het oorspronkelijke plan was om een gedetailleerd rapport te maken, maar dat zou ons heel veel geld kosten omdat je dan professionele rapporteurs moet inschakelen. Die moeten dat dan uitschrijven en dat kost veel geld. In een periode van besparingen vonden we het niet opportuun om daar meer geld aan te besteden. De ronde die we hebben gedaan, heeft geld gekost, maar dat was minimaal en het werd zoveel mogelijk met interne mensen gedaan, maar ook dat kost geld. Een commissie kost ook veel geld. Hoge kosten zijn inherent aan zo’n ronde, maar we hebben ze heel sober gehouden. De mensen kregen hoogstens een glas water of cola en voor de rest niets. We moesten de zaal betalen, de geluidsinstallatie. We hebben ook improvisatietheater gedaan met Inspinazie, en dat werd door alle mensen heel positief ervaren. Dat heeft ook geld gekost, maar het was noodzakelijk voor veel mensen.

Het is dus belangrijk om dat in het juiste kader te schetsen. We hebben dat niet gedaan omdat het duur zou zijn geweest om het gedetailleerd te doen. Daarom hebben we een samenvatting die we prioritair behandelen. Mensen die meer informatie willen, kunnen de beleidsbrief lezen.

Misschien is het jammer dat jullie er niet bij waren, maar de medewerkers die er waren, zullen hebben gemerkt dat het niet gemakkelijk is om op zo’n avond conclusies te trekken. Heel dikwijls heb je tegenovergestelde meningen. Je kunt niet zeggen: dit is nu de conclusie van de avond. Het was vaak een educatief project, omdat mensen die met hun dada naar de ronde kwamen, op het einde van de avond merkten dat het beleid niet altijd kan antwoorden en dat er keuzes moeten worden gemaakt en dat je gezamenlijk tot een conclusie komt. Dat lees je niet in het rapport, maar het is een oefening die een toegevoegde waarde heeft, en die je niet in het rapport vindt.

Voor mij en voor veel aanwezigen was het een waardevolle ervaring. We hebben ons daar bij het opmaken van beleidsbrieven, beleidsnota’s en beslissingen op geïnspireerd. Het Interactief Kenniscentrum, de evaluatie van de maximumfactuur, de hervorming van het secundair onderwijs zijn daar allemaal aan bod gekomen en in het beleid overgenomen. Ik bekijk het als een continu proces.

Mevrouw Vanderpoorten, u zegt dat de scholieren teleurgesteld zijn. Ik neem aan dat u een of twee scholieren hebt ontmoet, maar ik weet dat de scholieren die ik daar heb gezien, heel tevreden waren over het verloop. Nogmaals, het was niet de bedoeling de standpunten van

klassieke organisaties of verenigingen in het rapport op te nemen. In het rapport moet je dan ook geen zaken willen lezen die we niet wilden zeggen. Ik begrijp de mensen die een heel uitgebreid rapport hadden verwacht. Dat is het niet geworden, deels door besparingen, deels omdat het niet de hoofdbedoeling was. De belangrijkste conclusies heb ik met u gedeeld.

Het huiswerk- en toetsenbeleid behoort tot de pedagogische vrijheid van elke school. De regelgeving zegt dat de school hierover afspraken moet maken met de ouders via het schoolreglement. De schoolraad, waarin ook ouders vertegenwoordigd zijn, moet worden betrokken bij het opstellen van het schoolreglement en bij elke wijziging. De bepalingen met betrekking tot huiswerk en toetsen vormen dus voorwerp van overleg in de schoolraad. Scholen ondersteunen op het gebied van een taken- en toetsenbeleid is niet de core business van de overheid. De onderwijskoepels en -netten staan op hun autonomie en de vrijheid van onderwijs. Het is dus aan hen om dat te doen.

Het is niet de bedoeling dat de databank wordt ontsloten. Omwille van privacyredenen mag dat niet.

De voorzitter: Mevrouw Vanderpoorten heeft het woord.

Mevrouw Marleen Vanderpoorten: Minister, ik wil u niet aanvallen op de actie die u hebt ondernomen, want ik vind het een heel goede actie om te gaan luisteren naar ouders en leerlingen. Dat is heel belangrijk. Ik heb niet met één leerling gepraat, maar met heel wat mensen, en ik werd ook gecontacteerd door mensen. Ik denk dat er verkeerde verwachtingen waren gecreëerd. De mensen vroegen zich af wat het vervolg nu is. Misschien zegt u dan beter dat u alleen komt luisteren.

Minister Pascal Smet: Dat heb ik gezegd.

Mevrouw Marleen Vanderpoorten: Ik kan alleen maar zeggen dat er mensen waren die andere verwachtingen hadden. Dat is geen oordeel, het is een vaststelling. Ik weet hoe dat werkt, want er komen altijd mensen met persoonlijke vragen naar zulke infosessies. Die denken dan dat hun probleem ter plaatse wordt opgelost, wat ook niet juist is. Daar kan ik me iets bij voorstellen, hoor.

Het misverstand over de bijlagen ligt inderdaad in het feit dat ik mijn vraag om uitleg heb gebaseerd op een kopie die was doorgestuurd aan deelnemers. Mensen zeiden me dat de bijlagen er niet bij waren. Minister, u hebt gezegd dat de bijlagen niet zijn doorgestuurd aan de deelnemers. Daar zit het misverstand en ook het misverstand in mijn vraag. Het is grotendeels een kwestie van miscommunicatie.

Wat het geld betreft, als u een uitgebreide rapportage zou maken, moet die niet luxueus worden uitgegeven. Er wordt zoveel geld uitgegeven aan studies en evaluaties dat dat er ook nog bij kan.

Er zijn blijkbaar te hoge verwachtingen gecreëerd bij de deelnemers. Die betreuren dat. Verschillende deelnemers verwachten nog een reactie van u, onder andere de Vlaamse Scholierenkoepel. Dat is dus meer dan één leerling! Misschien kunt u nog actie ondernemen.

De voorzitter: De heer De Meyer heeft het woord.

De heer Jos De Meyer: Ik ben tevreden met het antwoord. Er is enige verduidelijking gegeven, ook omtrent de bijlagen. Daar bestond ongetwijfeld enige communicatiestoornis rond.

De voorzitter: Mevrouw Celis heeft het woord.

Mevrouw Vera Celis: Ik ben ook tevreden met het antwoord, minister. Ik kan er begrip voor opbrengen dat het kostenplaatje een belangrijk element is.

Uit de contacten die ik had na de sessies, vooral met leerlingen die eraan deelnamen, bleek er veel appreciatie te zijn voor dat initiatief. Het werd enorm gewaardeerd dat de minister live aanspreekbaar was. Ik heb vernomen dat ook de schriftelijke vragen werden beantwoord.

Brainstormsessies hebben mij altijd een echt happy gevoel gegeven. Uit een brainstormsessie haalde ik altijd ideeën waar ik zelf nooit op kwam. Dat moet bij deze sessies toch ook het geval zijn? We beschikken spijtig genoeg niet over die nieuwe ideeën die zijn aangegeven door ouders, leerlingen en directies. Dat mis ik. Ik geraak daar ook niet aan.

Minister Pascal Smet: Echt nieuwe zaken zijn daar niet aan bod gekomen. Het gaat telkens om een heel beperkte groep, dat moeten we goed in het achterhoofd houden. Er waren altijd mensen van de administratie bij, dat wou ik zo, en zij bevestigen dat, echt nieuwe dingen hebben we daar niet gehoord. We hebben wel vernomen waar de mensen mee bezig zijn en wat hun prioriteiten zijn. Het feit dat ze dat rechtstreeks kunnen vertellen, is het belangrijkste.

We hebben ook wel tendensen ontdekt die we anders moeilijk zouden ontdekken. Ik geef een voorbeeld, ik heb het al eens verteld. Pas op, ik zeg niet dat we dit gaan uitvoeren, laat daar geen misverstand over bestaan. In Antwerpen kwam iemand vertellen dat hij in plaats van de besparingen verkoos om twee uur langer te werken. Hij verwachtte dat hij daarmee iedereen tegen zich zou krijgen. We gebruikten een stelsysteem met kaarten en daaruit bleek dat 80 procent van de aanwezigen, en dat was een grote groep, het met hem eens waren. Het waren echt niet alleen directeurs, er waren ook leerkrachten. Ze vonden dat inderdaad beter. We schrokken daar wel van, dat is niet iets wat we zouden verwachten of wat vertegenwoordigers komen vertellen.

Zulke momenten waren er dus wel af en toe. Maar we moeten daarmee oppassen, we mogen daar geen conclusies uit trekken. Ik ga niet op basis van één moment in één groep besluiten dat de directies en leerkrachten bereid zijn om langer te werken. Het zou heel verkeerd zijn om dat in een rapport te zetten. Ik heb dat dan ook niet gedaan. Op die manier was het soms wel nieuw en verrassend. We voelden andere benaderingen en merkten een evolutie van de geesten hier en daar. Het is moeilijk om zoiets neer te schrijven. Zoiets moet men zelf ervaren en aanvoelen. Wie zoiets al gedaan heeft, weet dat wel. Ik kan dat vergelijken met een mail versus telefoongesprek. Als iemand in een mail zet wat aan de telefoon werd gezegd en dat twee maanden later leest, schrikt hij ongetwijfeld. Dat is van dezelfde orde.

De voorzitter: Mevrouw Vanderpoorten heeft het woord.

Mevrouw Marleen Vanderpoorten: Ik ben het eens met mevrouw Celis. Alleen een inventaris van alles wat gezegd werd, is al interessant. Dat geeft een beeld van de vele verschillende meningen. Als we de vakbonden horen, lijkt het wel alsof alle leerkrachten dezelfde mening hebben. Dat is natuurlijk niet waar. Het klopt dat we voorzichtig moeten zijn met een inventaris. Als ik tien mails ontvang, wil dat ook niet zeggen dat iedereen die mening deelt. Wat zijn tien mails? Maar het is interessant om te beseffen dat er zoveel verschillende meningen bestaan.

Minister Pascal Smet: Dat klopt.

Mevrouw Vera Celis: Daar gaat het mij ook om, een ophijsting van de ideeën. We moeten daar niet mee akkoord gaan, maar ik wil graag weten wat er leeft. We moeten daar niet direct conclusies uit trekken, dat is nog iets anders. Nu missen we een pak informatie. U hebt zoveel mensen ontmoet op uw ronde. Dat moet een pak aan informatie hebben opgeleverd. Daar was ik zo benieuwd naar. Hier worden tien vragen behandeld, die informatie kende ik al, dat wist ik al, dat wordt gewoon bevestigd. De nieuwe elementen zitten er niet in.

Minister Pascal Smet: Echt nieuwe elementen waren er niet.

De voorzitter: Ik heb eens gezegd dat ik hoopte dat u het rapport zou klaar hebben voor er een nieuwe Federale Regering kwam. Dat is u gelukt.

Het incident is gesloten.

■

Vraag om uitleg van mevrouw Cindy Franssen tot de heer Pascal Smet, Vlaams minister van Onderwijs, Jeugd, Gelijke Kansen en Brussel, over de tewerkstelling van opgeleide ervaringsdeskundigen in centra voor leerlingenbegeleiding - 966 (2010-2011)

De voorzitter: Mevrouw Franssen heeft het woord.

Mevrouw Cindy Franssen: Voorzitter, minister, dames en heren, over de tewerkstelling van opgeleide ervaringsdeskundigen in armoede en sociale uitsluiting in de centra voor leerlingenbegeleiding (CLB's) heb ik in de vorige legislatuur al vragen gesteld. Ik blijf daar zo op doorgaan omdat de armoede bij kinderen niet afneemt en de CLB's goed geplaatst zijn om de – vaak verdoken armoede – bij kinderen via opgeleide ervaringsdeskundigen bloot te leggen.

Een opgeleide ervaringsdeskundige in armoede leert de CLB-medewerkers hoe zij op een meer aangepaste manier aan begeleiding van kinderen in armoede kunnen doen. Ze detecteren gemakkelijker armoede en verdoken armoede. Ze denken mee na over de afstemming van het aanbod van het CLB op de noden van de doelgroep. Ze zijn dan ook een belangrijke hefboom in de bestrijding van armoede.

Reeds in het eindverslag van het vooruitgangs- en toekomstcongres Armoede in 2004 pleitte men voor het inschakelen van opgeleide ervaringsdeskundigen in CLB's. Aan goede bedoelingen en initiatieven ontbreekt het niet. Zo is er een eindrapport tot stand gekomen over de "Inschakeling van ervaringsdeskundigen in armoede en sociale uitsluiting in een onderwijscontext". Op basis daarvan heeft uw voorganger Frank Vandenbroucke een decreetswijziging ingevoerd waardoor CLB's ervaringsdeskundigen in hun personeelsformatie kunnen opnemen. Er is een uitgebreide brochure opgemaakt die de CLB's grondig moet informeren en sensibiliseren over de inzet van ervaringsdeskundigen in armoede en sociale uitsluiting. De resultaten zijn echter bedroevend. Uit het antwoord op een schriftelijke vraag blijkt dat slechts één personeelslid tewerkgesteld is in het ambt van opgeleide ervaringsdeskundige. Of is dat cijfer intussen al gewijzigd?

We hebben het Vlaams Actieplan Armoedebestrijding 2010-2014, een ambitieus plan, al besproken in de commissie Welzijn. Het plan stelt dat elke Vlaamse minister "initiatieven moet nemen om ervaringsdeskundigen, waar nodig, in te schakelen in zijn of haar beleidsdomein en hiertoe de nodige budgetten vrij te maken". Toch wordt er noch in de beleidsnota, noch in de beleidsbrief Onderwijs gewag gemaakt van de mogelijkheid om ervaringsdeskundigen in de CLB-personeelsformatie op te nemen. In het regeerakkoord en het actieplan Armoedebestrijding staat dat vermeld, maar niet in uw beleidsbrieven.

Nochtans is het essentieel te voorzien in de nodige middelen. Want naast het opnemen van opgeleide ervaringsdeskundigen in armoede in de personeelsformatie en naast het ontwikkelen van een uitgewerkte en gedragen visie door de CLB's, is er ook een investering nodig van CLB-personeel om de opgeleide ervaringsdeskundige de gepaste begeleiding te geven op de werkvloer. De inschakeling van opgeleide ervaringsdeskundigen moet altijd gebeuren in een tandemfunctie. Ik merk niet veel vooruitgang op dat vlak.

Minister, ik beweer niet dat Vlaanderen geen inspanningen heeft geleverd om de tewerkstelling van opgeleide ervaringsdeskundigen in CLB's mogelijk te maken, maar u kunt moeilijk ontkennen dat de geleverde inspanningen nauwelijks tot resultaat hebben geleid. In dit dossier halen de protagonisten hun paraplu naar boven. U als minister geeft aan dat de CLB's wel degelijk opgeleide ervaringsdeskundigen kunnen aanstellen. De CLB's geven aan dat dit in de praktijk niet gebeurt, omdat zij geen ondersteuning krijgen om de tewerkstelling van de ervaringsdeskundigen optimaal te laten renderen.

Het is nu al jaren dat ik de problematiek aankaart, vooral in het belang van kinderen in armoede. Minister, hoe verklaart u dat er amper opgeleide ervaringsdeskundigen door de CLB's worden aangeworven? Waar ligt de oorzaak voor dit probleem? Waar ligt hiervoor de verantwoordelijkheid? Op welke manier zult u de verantwoordelijken hierover aanspreken?

Erkent u dat het ontbreken van de nodige middelen en het gebrek aan ruimte om te voorzien in de nodige ondersteuning een belangrijke drempel vormt voor de inzet van opgeleide ervaringsdeskundigen binnen de CLB's? Welke maatregelen zult u nemen opdat de CLB's daadwerkelijk zouden overgaan tot de aanstelling van opgeleide ervaringsdeskundigen?

Zult u conform het Vlaams Actieplan Armoedebestrijding de nodige budgetten vrijmaken om de structurele tewerkstelling van opgeleide ervaringsdeskundigen in armoede en sociale uitsluiting mogelijk te maken? Zo ja, hoeveel en naar waar zullen deze budgetten gaan? Zo neen, waarom niet?

De voorzitter: Minister Smet heeft het woord.

Minister Pascal Smet: Ik begrijp de vraagstelling, maar u weet toch dat de keuze om al dan niet een ervaringsdeskundige aan te werven, bij de CLB-directies en de inrichtende machten ligt. Als minister heb ik ter zake geen voogdij, geen injunctierecht, of wat dan ook. Voor de CLB's is het werken aan gelijke onderwijskansen een prioritaire opdracht. Deze opdracht werd verankerd in zowel het CLB-decreet als in een besluit van de Vlaamse Regering. Het is dus de verantwoordelijkheid van de CLB's zelf.

Ik denk niet dat het een kwestie van extra geld is. Als een CLB dat wil, kan het dat opnemen in de organisatie. "Ik wil pas meedoen als ik extra middelen krijg", is een refrein dat ik niet graag hoor. Vaak klopt het niet, vaak kan men met dezelfde middelen veel meer doen. Alles hangt af van de aanpak en organisatie. Met de huidige financiering van de CLB's moet het perfect mogelijk zijn om een ervaringsdeskundige in de werking in te schakelen. Het is hun verantwoordelijkheid om te kijken of ze dat belangrijk vinden of niet.

U hebt gelijk, het is belangrijk. Ik zal onderzoeken met de CLB's – we hebben binnenkort toch vergaderingen – hoe we de aanwerving van ervaringsdeskundigen kunnen stimuleren, zonder dat dat gepaard moet gaan met extra budget.

De voorzitter: Mevrouw Franssen heeft het woord.

Mevrouw Cindy Franssen: Minister, telkens als ik een antwoord krijg van u, heb ik nog meer vragen. Ik vraag me af hoe dat komt.

Ik heb geleerd om extra vragen te stellen. De inschakeling van opgeleide ervaringsdeskundigen in armoede in de CLB's moet mee zorgen voor de gelijke onderwijsuitkomst. Dat is het probleem. We hebben bijvoorbeeld een kind uit de middenklasse en een kind uit verarmd eenoudergezinnen. Het is niet omdat we hen gelijke onderwijskansen geven dat we gelijke onderwijsuitkomsten krijgen. Vaak is de thematiek complex en verborgen. Dat is niet altijd direct zichtbaar voor de leerkrachten. De CLB's kunnen daarin een grote rol spelen.

Ik begrijp de bekommernis van de CLB's. Ze hebben al een heel ruim takenpakket. Ik deel uw mening niet dat het helemaal niet met middelen te maken heeft. Ik weet niet of u de werking van opgeleide ervaringsdeskundigen in armoede wel echt kent. Er moet altijd een extra personeelslid in die tandemfunctie worden ingezet. Als een bestaand personeelslid van een CLB wordt gekoppeld aan een ervaringsdeskundige moeten zij samen een aantal taken verrichten, vooral om die barrières en drempels, om de verdoken armoede bloot te leggen. Ondertussen kunnen ze hun andere taken niet uitvoeren. Uw antwoord inzake de middelen was een beetje kort door de bocht.

U hebt absoluut niet geantwoord op mijn vierde vraag. Zult u conform het Vlaams Actieplan Armoedebestrijding de nodige middelen vrijmaken? Volgens de beleidsnota Armoedebestrijding moet elke minister dat doen. Minister Lieten, coördinerend minister van

Armoedebestrijding, en minister Vandeuren van Welzijn, willen heel sterk inzetten op de aanpak van armoede bij kinderen. U kunt daar een belangrijke rol spelen.

De voorzitter: Mevrouw Van Steenberge heeft het woord.

Mevrouw Gerda Van Steenberge: Ik begrijp het pleidooi van mevrouw Franssen voor 99 procent. Eén zin begrijp ik niet. Ik ben blijkbaar niet meer mee. Sinds wanneer betekenen gelijke onderwijskansen ook gelijke onderwijsuitkomsten? Dat heb ik toch goed gehoord. De Vlaamse Regering is toch niet van spoor veranderd? Zelfs in een gelijke situatie, zelfs in eenzelfde gezin, zullen kinderen met gelijke onderwijskansen nooit gelijke uitkomsten hebben. Dat is onmogelijk.

De heer Boudewijn Bouckaert: Gelijke kansen heeft mij voor altijd betekend dat we de factoren die niets te maken hebben met het individuele talent, zoals sociale achtergrond, gebroken gezin, culturele verschillen, zoveel mogelijk wegwerken zodat de kinderen hun individuele talenten kunnen laten spelen. De verschillende uitkomsten zijn dan daarop gebaseerd in plaats van op de sociale factoren. Ik denk dat u zich een beetje ongelukkig uitdrukt zodat uw stelling verzwakt.

Mevrouw Cindy Franssen: Ik kan dat nog wel wat verder verduidelijken. Het is een persoonlijke interpretatie van mij, dat klopt. Het is bekend dat kinderen in kansarme gezinnen een schoolse achterstand oplopen. Zelfs als we hen van bij het begin gelijke kansen geven, krijgen ze thuis nog altijd niet dezelfde begeleiding. Ze hebben een achterstand zodra ze geboren worden. Dit is inderdaad geen wijziging van de visie van de Vlaamse Regering. Dit is een persoonlijke interpretatie.

Heel wat kinderen uit kansarme gezinnen komen in het beroepsonderwijs terecht. We moeten veel sneller de armoede bij kinderen in kaart brengen. Op die manier kunnen we sneller, proactief, en zelfs preventief, ingrijpen.

Minister Pascal Smet: Daar zijn we het allemaal over eens. We mogen niet de indruk wekken dat we door de aanwerving van een armoede-ervaringsdeskundige de armoede bij kinderen gaan wegwerken.

Mevrouw Cindy Franssen: Dat zeg ik ook niet, minister.

Minister Pascal Smet: Mevrouw Van Steenberge, het is niet omdat we alle kinderen gelijke onderwijskansen geven dat ze allemaal dezelfde resultaten gaan behalen. Dat is niet zo. Kinderen hebben verschillende talenten. Ze ontwikkelen verschillende richtingen. De ene gaat dat verdiepen, de andere verbreden. De ene gaat schitteren, de andere wat minder. Een gelijkekansenbeleid genereert geen gelijke resultaten. Dat is trouwens zelfs genetisch niet mogelijk. Met alle mogelijke goede wil van de wereld kunnen we dat niet realiseren.

Wat wel klopt, en ik denk dat u dat bedoelt, mevrouw Franssen, is dat we niet alle kinderen gelijk kunnen behandelen. Er zijn kinderen die omwille van hun afkomst en/of armoede extra aandacht nodig hebben om gelijk te kunnen starten. Ik vergelijk het onderwijs soms met de koers: de ronde van de toekomst. Als je alle kinderen die koers wilt laten rijden, dan moet je ervoor zorgen dat ze allemaal een goede fiets hebben. Als er één een splinternieuwe koersfiets heeft, en een ander rijdt met een kromgebogen wiel, dan zal die niet ver geraken. Je kunt wel zeggen dat ze een gelijke kans hebben om aan de start te verschijnen, maar je weet op voorhand dat dat niet zo is. Ik begrijp dan dat u wilt zeggen dat we ervoor moeten zorgen dat die ander ook een goede fiets heeft. Daar ben ik het mee eens. Dat is het gelijke onderwijskansenbeleid. Het wil helemaal niet zeggen dat als ze allebei dezelfde fiets hebben, ze tegelijk over de eindstreep komen. Daarover was een klein misverstand, maar ik begrijp uit de lichaamstaal van mevrouw Franssen dat ze het eens is met wat ik zeg.

Uiteraard speelt onderwijs een belangrijke rol in armoedebestrijding. Daar moet ik niet van overtuigd worden. Ik heb onlangs met minister Lieten overlegd om na te gaan in welke mate en hoe we prioritair punten van haar armoedeplan in Onderwijs kunnen realiseren.

De voorzitter: Mevrouw Franssen heeft het woord.

Mevrouw Cindy Franssen: Minister, u hebt mijn vraag over de middelen conform het Vlaams Actieplan Armoedebestrijding nog steeds niet beantwoord.

Minister Pascal Smet: Ik heb net gezegd dat we gaan bekijken hoe en waaraan we onze middelen prioritair gaan besteden. Als er al middelen zijn, moeten we niet noodzakelijk extra middelen plannen. Waar nodig, moeten we middelen plannen.

De voorzitter: Het incident is gesloten.

■

**Vraag om uitleg van mevrouw Sabine Poleyn tot de heer Pascal Smet, Vlaams minister van Onderwijs, Jeugd, Gelijke Kansen en Brussel, over de uitbouw van vredesopvoeding en herinneringseducatie, meer bepaald naar aanleiding van de herdenking van WO I
- 979 (2010-2011)**

De voorzitter: Mevrouw Poleyn heeft het woord.

Mevrouw Sabine Poleyn: Voorzitter, minister, collega's, na de gedachtewisseling die we twee weken geleden hebben gehad met het Vlaams Vredesinstituut over zijn advies van 26 juni met betrekking tot vredesopvoeding, wil ik de conclusies en de teneur daarvan nog even met u bespreken en toepassen op de herdenking van WO I.

In dat advies staat dat herinneringseducatie goed is, maar dat vredeseducatie wel wat ruimer is dan het pure historisch herinneren van wat er is gebeurd in het verleden. Herinneringseducatie zou meer kunnen zijn dan het herinneren van de Eerste en Tweede Wereldoorlog. Daar liggen nog meer kansen. Die twee zaken kwamen in de gedachtewisseling naar voren.

Ik verwijs naar de brede definitie van vredesopvoeding die de VN hanteert. Die bestaat uit vijf educaties, met name internationale opvoeding, mensenrechteneducatie, ontwikkelingseducatie, milieueducatie en opvoeding voor conflicthantering. Ik toon hiermee aan waarom het Vlaams Vredesinstituut argumenteert dat vredesopvoeding een brede waaier is waar herinneringseducatie een aspect van kan zijn.

Minister, ik verwijs naar een schriftelijke vraag die ik heb gesteld in 2010, maar ik wil ook vragen naar de stand van zaken die u hebt aangekondigd. Het Bijzonder Comité voor Herinneringseducatie (BCH) is opgericht om alle actoren te verenigen en de kwaliteit van het aanbod te garanderen en samen aan te bieden via een website. In uw antwoord op mijn schriftelijke vraag hebt u gezegd dat ze nog aan het werken zijn aan een plan van aanpak.

Minister, welke initiatieven gaan ze nemen op het vlak van coördinatie van herinneringseducatie? Is het de opdracht van het BCH om ook een visie te ontwikkelen over de pedagogische boodschap van herinneringseducatie en om te werken aan methodieken voor leerkrachten om herinneringseducatie te kunnen toepassen of associëren aan actuele conflicten in de wereld? Je kunt vertrekken van conflicten van lang geleden, maar je zou ook kunnen vertrekken van conflicten in een recent verleden, die bijvoorbeeld op Europese bodem zijn uitgevochten, en waar je een vredesboodschap of de eindtermen aan kunt koppelen.

Minister, het punt van het Vredesinstituut is dat vredesopvoeding meer is dan een historische referentie. Met name het opvoeden tot conflicthantering is voor onze huidige samenleving zeer belangrijk. Hoe gaat u in op het advies van het Vlaams Vredesinstituut om dit breder te zien dan enkel de coördinatie van herinneringseducatie zoals de beleidsbrief stelt? U zou opvoeden tot conflicthantering kunnen stimuleren. DynaMo2 was een subsidiekanaal voor onder andere initiatieven tot vredesopvoeding. Ondertussen is dat verengd tot cultuureducatie in DynaMo3. In uw antwoord van februari 2010 leek u te zeggen dat het vernieuwde

DynaMo3 een kanaal is voor de centrale werkgroep voor herinneringseducatie. Het is me niet duidelijk of dat een kanaal is voor initiatieven tot vredesopvoeding.

Momenteel wordt de herdenking van WO I voorbereid, onder meer door een Vlaamse werkgroep waar de administratie Onderwijs deel van uitmaakt. Wat is de stand van zaken van het onderwijsluik van de herdenking 1914-1918? Wordt de brede visie van vredesopvoeding in die herdenking opgenomen? Welke boodschap stelt men centraal in dit luik?

De voorzitter: Mevrouw Vanderpoorten heeft het woord.

Mevrouw Marleen Vanderpoorten: In de vraag van mevrouw Poleyn komen drie elementen aan bod: herdenking van oorlogen of geschiedenisonderricht, herinneringseducatie en vredesopvoeding. Dat is niet hetzelfde. Er is al veel gediscussieerd over wat precies wat is. Ik ben zelf leerkracht geschiedenis geweest en was betrokken bij de Dossinkazerne. Ik heb daarover al veel discussies meegemaakt. Die waren soms heftig. Minister, het benieuwt me dan ook hoe u die drie onderwerpen zich tot elkaar ziet verhouden. Eigenlijk moeten we alles wat met mensenrechten te maken heeft, daar ook nog bijnemen.

De voorzitter: Mevrouw Vermeiren heeft het woord.

Mevrouw Goedele Vermeiren: Minister, ik kom op mijn terrein. Ik ben ook leerkracht geschiedenis geweest. Herinneringseducatie en vredesopvoeding zijn heel belangrijk. Wat we ons herinneren, komt vooral in het vak geschiedenis aan bod. Dan begint de discussie over waar herinneringseducatie eindigt en waar vredesopvoeding begint. Heel vaak is dat niet van elkaar te scheiden. Als je WO I en de aanloop ernaar uitlegt en aan de leerlingen vraagt wie de schuldige is, kunnen ze dat heel moeilijk zeggen.

De geschiedenis kent heel vaak niet te volgen voorbeelden, zoals het Vredesinstituut aangeeft. Maar vredesopvoeding is veel ruimer. Dat kun je niet alleen in het vak geschiedenis vatten, het gaat veel ruimer, vakoverschrijdend. Het Vredesinstituut geeft het advies om bij het optimaliseren van de eindtermen rekening te houden met projecten die gericht zijn op het ontwikkelen van cultuur, vrede, positieve waarden enzovoort. Een cultuur van vrede zit in de opvoeding van leerlingen vervat. Het begint van kleins af aan tot ze achttien zijn. Taalvakken komen daarin aan bod, levenbeschouwelijke vakken en projecten ook. Heel vaak is het niet gemakkelijk voor leerkrachten om daarin hun weg te vinden, om een waardevol pad uit te stippelen.

Misschien is het interessant om naar aanleiding van de herdenking van WO I concrete projecten uit te werken en tips te geven aan leerkrachten om dat te realiseren.

De heer Boudewijn Bouckaert: Enkele weken geleden heeft de heer Baum van het Vlaams Vredesinstituut hier zijn rapport gepresenteerd. Als die paraparlementaire instellingen een waarde willen hebben, moeten we iets doen met die rapporten. Als het maar voor de schone schijn is, moeten we ze in vraag gaan stellen.

Ik vond dat de heer Baum interessante zaken naar voren bracht, bijvoorbeeld over negatieve en positieve vrede. Vredesopvoeding is wel wat meer dan het vermijden van geweld. Het gaat gepaard met diepe attitudes zoals respect voor elkaar en verdraagzaamheid. Dat kan een rijk thema zijn in het onderwijs. Het kan enige organisatorische problemen meebrengen om die vakoverschrijdende eindtermen te implementeren. Ik sluit me in die zin aan bij mevrouw Poleyn.

Er werd ook gezegd – u hoeft daar niet op te reageren, minister – dat er in heel die zaak een soort politieke verkaveling zou zijn. WO I zou terrein zijn van één regeringspartner, zou worden gekoppeld aan Toerisme en Onderwijs zou daar een mindere rol in spelen. Dat is misschien natuurlijk in de politiek, maar ik zou betreuren mocht dat zo worden bekeken. WO I was een belangrijke ervaring in Europa. *(Opmerkingen van minister Pascal Smet)*

Dat werd gesuggereerd door de heer Baum.

Ik hoop dat die verkavelingslogica daar niet inzigt, en dat de herdenking van WO I en de Holocaust ten volle wordt gedragen door alle departementen die daar een nuttige bijdrage aan kunnen leveren.

De voorzitter: Minister Smet heeft het woord.

Minister Pascal Smet: Ik heb in elk geval geen weet van zulke afspraken. Misschien heeft Onderwijs in het verleden al meer gedaan inzake vredeseducatie dan Toerisme. Zo kunt u het ook bekijken. Ik weet daar niets van, en de heer Baum heeft mij daar nog niet over aangesproken. Als hij zoiets denkt, verwacht ik dat op zijn minst. Zo zit ik toch in elkaar. In plaats van allerlei veronderstellingen te doen, vraag het eens na.

De heer Boudewijn Bouckaert: Hij heeft geen beschuldigingen geuit, hoor.

Minister Pascal Smet: Wat de coördinatie betreft, werkt het Bijzonder Comité Herinneringseducatie dit jaar verder aan het verfijnen en vervolledigen van de website www.herinneringseducatie.be. Deze website geeft een gebruiksvriendelijk overzicht van studiedagen, workshops, activiteiten, didactische pakketten en initiatieven die met herinneringseducatie te maken hebben. Leerkrachten kunnen hier inspiratie opdoen en didactische ondersteuning vinden, maar ook hun eigen projecten en suggesties online toegankelijk maken voor hun collega's. Ondersteunende organisaties kunnen er hun aanbod kenbaar maken aan het ruime publiek.

Op 28 maart 2011 vindt in het Consciencegebouw in Brussel de tweede forumdag plaats van het BCH. Zowel leerkrachten, lerarenopleiders als aanbieders zijn er welkom en kunnen er zich via theorie en praktijk verder verdiepen in de verschillende aspecten van herinneringseducatie. Er wordt die dag onder andere dieper ingegaan op de vraag hoe inzicht in tijdloze mechanismen als vooroordelen, xenofobie, ontmenselijking, machtswellust, geweld, propaganda, nationalisme en bureaucratie ons in de maatschappij van vandaag kan helpen om conflicten te begrijpen en te hanteren. Dat is dus ruimer dan de pure herinneringseducatie over de oorlog. De taak van het BCH is duidelijk ruimer dan enkel de coördinatie van het aanbod.

Op dit moment zijn de leden bezig met het ontwikkelen van een toetssteen voor 'goede' herinneringseducatie. Wat moet 'goede' herinneringseducatie zeker omvatten en wat is te vermijden? Het moet een praktisch instrument worden dat leerkrachten, begeleiders, educatieve medewerkers en dergelijke kunnen gebruiken voor reflectie en zelfevaluatie. Op de forumdag in maart zal dat ook worden voorgesteld.

Het BCH als geheel ontwikkelt geen materiaal. De verschillende leden van het comité ontwikkelen immers zelf elk didactisch materiaal vanuit hun specifieke invalshoek. In de context van het BCH is het echter veel gemakkelijker om dat aanbod onderling af te stemmen en dezelfde kwaliteitseisen voorop te stellen, onder andere via de toetssteen, over de manier waarop de herinneringseducatie kan worden uitgewerkt. Is het de moeite of niet?

Mevrouw Poleyn stelt terecht dat opvoeding tot conflicthantering zeer belangrijk is. Dat klopt. Het is zeer duidelijk aanwezig in de werking om daar breder in te gaan.

Ik weet dat er een discussie is bij het Vlaams Vredesinstituut en bij anderen over welke vlag welke lading dekt. Soms een beetje van dezelfde orde, niet altijd, is de vraag of onderwijs mensen moet voorbereiden op de arbeidsmarkt of niet. Het antwoord is ja, maar het is meer dan dat. Zo is, mutatis mutandis, herinneringseducatie doen herinneren wat er is gebeurd, maar het is meer dan dat. Er is een ruimere context. Ik deel uw mening dat je het zo moet zien. Of vredesopvoeding nu al of niet een onderdeel is van herinneringseducatie, hangt af van welke invulling je geeft aan die begrippen. Voor mij als minister van Onderwijs, is het belangrijk wat er in de eindtermen staat, hoe je die eindtermen bereikt en hoe leerkrachten het best kunnen worden ondersteund om die eindtermen te bereiken. Dat is het kader waarbinnen ik als minister van Onderwijs moet functioneren en het moet aftoetsen.

U weet dat zowel de eindtermen als de vakoverschrijdende eindtermen heel wat pedagogische vrijheid laten aan de scholen. De vakoverschrijdende eindterm over 'historische en actuele voorbeelden van onverdraagzaamheid, racisme en xenofobie' wordt niet geconcretiseerd. In de eindterm over de constructieve en destructieve rol van conflicten spreekt men ook niet over specifieke conflicten. Er zijn heel wat mogelijkheden van wat er toen is gebeurd en wat er nu gebeurt, want er zijn in de wereld nog altijd conflicten bezig. Het kan gaan over aandacht voor de Holocaust en WO I, maar hoeft er zeker niet tot beperkt te blijven. Ik zie de dingen in die optiek en heb ze in die optiek aan het BCH gezegd. Mijn beleidsbrief bevat daar duidelijke aanwijzingen over.

Ik vind het belangrijk dat in de communicatie van en over het BCH en zijn werking de ruime invulling van het begrip herinneringseducatie wordt beklemtoond. Ik ben het daarmee eens en dat gebeurt in principe ook wel. De samenstelling van het BCH met organisaties die inhoudelijk verschillende klemtonen leggen, zoals conflicthantering gezien het lidmaatschap van Jeugd en Vrede, getuigt van de aanwezigheid van diverse invalshoeken.

De Vlaamse werkgroep heeft zich tot nu toe vooral beziggehouden met het uittekenen van het algemene kader voor de eeuwherdenking van WO I en met het bepalen van de aspecten die daar aan bod moeten komen. Uiteraard zal het pedagogische aspect een van de belangrijkste pijlers moeten worden. Dat zal de komende maanden samen met alle betrokken partijen uitgewerkt worden.

De voorzitter: Mevrouw Poleyne heeft het woord.

Mevrouw Sabine Poleyne: Minister, ik dank u voor het antwoord. Ik ben blij dat het BCH een soort toetssteen zal maken voor wat goede herinneringseducatie is. Dat is natuurlijk heel delicaat. Ik hoop dat het comité erin zal slagen iets te maken dat objectief en gedragen is. Vooral hoop ik dat men daarin zal opnemen wat echte vredesopvoeding is. Dat is voor mij de toetssteen voor wat goede herinneringseducatie is. Ik hoop dat de link wordt gemaakt van de grote conflicten en de grote vrede naar de kleine vrede, dus interpersoonlijk bij de jongeren in hun leven vandaag. Ik hoop dat dat de doelstelling wordt van elke herinneringseducatie. Ik hoop dat dat in de toetssteen komt.

De eindtermen zijn natuurlijk het knelpunt. We hebben op het einde van de vorige legislatuur de nieuwe vakoverschrijdende eindterm goedgekeurd. Toen al heb ik trachten duidelijk te maken aan toenmalig minister van Onderwijs Vandenbroucke dat we daar te eng zaten. Je zou het kunnen verbreden naar vredesopvoeding door er al is het maar één zin aan toe te voegen. Ik wil dat niet nu al herzien. Ik wil er wel voor pleiten dat we bewaken welke impact die eindterm heeft in het veld. Wordt effectief aan vredesopvoeding gedaan, breder dan het puur historisch herinneren, of moeten we die eindterm toch herschrijven, eerder dan de algemene evaluatie van de eindtermen? Ik hoop dat u dat mee kunt bewaken.

Is de werkgroep die de herdenking van de Eerste Wereldoorlog voorbereidt gekoppeld aan dat Bijzonder Comité Herinneringseducatie? Ik hoop dat we dit als een testcase kunnen zien om nieuwe initiatieven van aanbieders van didactisch materiaal te stimuleren. We moeten dit niet vanuit een centrale overheidswerkgroep doen. Zo kunnen die aanbieders specifiek op dat conflict daar ingaan en tegelijkertijd aan vredesopvoeding doen, zoals we het hier allemaal willen.

Er is in het onderwijs van vandaag veel nood aan ondersteuning voor leerkrachten, scholen en leerlingen om in de klassen zelf te werken aan vrede. Vandaag staat er weer een artikel in de krant over de zorgsector en het onderwijs. We leven in een hardere cultuur. Zeker bij jongeren op school gaat het er hard aan toe. Er is veel nood aan het stimuleren van een cultuur van vrede en geweldloosheid. Het Decennium van Vrede en Geweldloosheid werd afgerond in 2010, maar ik roep op om, naar aanleiding van de herdenking van de Eerste Wereldoorlog, een stimulans te geven aan de aanbieders van didactisch materiaal opdat ze hun nieuwe initiatieven niet enkel toespitsen op de grote vrede, maar ook op de kleine vrede.

Tracht die twee aan elkaar te koppelen. Dat kan wellicht via die werkgroep. Maar misschien ziet u nog een andere weg?

De voorzitter: De heer Van Dijck heeft het woord.

De heer Kris Van Dijck: Voorzitter, dit is misschien niet echt een persoonlijk feit, maar als Vlaams-nationalist voelde ik mij toch aangesproken door een passage in het antwoord van de minister. Hij vernoemde in een lijstje ‘slechtheden’ naast geweld, machtsmisbruik enzovoort ook het nationalisme – alsof er geen democratische of legitieme vormen van nationalisme zouden bestaan en alsof van alle ideologieën het nationalisme als enige automatisch tot ontsporingen zou leiden. Dat is pertinent onwaar.

Minister Pascal Smet: Ik kan toch niet tegen nationalisme zijn.

De voorzitter: Dan moet u dat ook vermelden. U vermeldt dat ongenueanceerd. U zit in de regering met een nationalistische partij. Ik vind dit een bedenkelijk feit.

Minister Pascal Smet: Mijnheer Van Dijck, ik vind het vreemd dat u zich aangesproken voelt. Dat was helemaal niet de bedoeling. Ik vind dat heel symptomatisch. Uiteraard is nationalisme op zich geen probleem. Maar niemand kan toch ontkennen dat nationalisme als een instrument, als een mechanisme wordt gebruikt. Dat hoeft niet zo te zijn. Je hebt natuurlijk democratische vormen van nationalisme, maar je hebt ook heel extreme vormen die als mechanisme worden gebruikt. Dat kunt u toch niet ontkennen?

De voorzitter: Maar dan moet u ook het communisme vermelden, het leninisme, enzovoort.

De heer Kris Van Dijck: Minister, ik ontken dat ook niet, maar dan moet u ook andere ideologieën die evengoed aan dezelfde mechanismen en ontsporingen onderhevig zijn in het lijstje zetten. Het stoort mij dat alleen het nationalisme in dat lijstje voorkomt.

Minister Pascal Smet: Ik heb ook over bureaucratie gesproken. Dat stoort u dan niet?

De heer Kris Van Dijck: Ik ben niet echt een bureaucraat, maar wel een democratisch Vlaams-nationalist. En dan stoort dat mij.

Minister Pascal Smet: Het was niet echt mijn bedoeling. Ik wilde alleen aantonen wat die mechanismen betekenen.

De voorzitter: Ik ben zelf geen nationalist, maar dit was toch wat ongelukkig.

Minister Pascal Smet: Het is bij deze rechtgezet in het verslag.

De voorzitter: De heer Verstreken heeft het woord.

De heer Johan Verstreken: Ik stel vast dat de Eerste Wereldoorlog wordt herdacht, maar dat er nu en dan nog een kleine oorlog wordt gevoerd.

De voorzitter: Als alle oorlogen zo zouden worden gevoerd...

De heer Johan Verstreken: Dan zou het mooi zijn. Zolang we nog met elkaar kunnen praten.

Ik dank de collega's en ook u, minister, voor het feit dat de resolutie die in de vorige legislatuur werd goedgekeurd nog altijd wordt herinnerd en dat er nu en dan naar wordt verwezen. In de resolutie stond dat het veel verder gaat dan alleen maar toerisme. Het is weliswaar de minister van Toerisme die van de regering de opdracht heeft gekregen om de coördinatie van al die zaken te doen, maar het is belangrijk dat elke minister in zijn eigen domein kijkt wat mogelijk is.

Minister, u hebt even aangehaald dat de leerkrachten in de scholen met betrekking tot de eindtermen de nodige vrijheid hebben. Misschien kunnen er ideeën worden opgedaan in Engeland, waar Flanders Fields wel in de eindtermen staan. Ik denk aan schooluitstapjes. Er hebben al meer Britse studenten en leerlingen de Last Post bijgewoond dan Vlaamse studen-

ten. Er moet een positieve stimulans zijn om leerkrachten warm te maken om toch even Flanders Fields, de Westhoekregio en de waanzin van de oorlog te gaan bekijken. Hier gebeurde ook de eerste gasaanval. Er zijn veel mogelijkheden in de regio Diksmuide-Ieper. Er zijn daar heel wat mooie musea.

Dit kan nog worden uitgebreid. Het gaat niet alleen om studenten. Volgens mij heeft 90 procent van de Vlamingen de regio nog niet leren kennen. Men gaat ver weg, maar men weet niet meteen wat hier is gebeurd. Bij de jeugd beginnen is een zeer goede stap in de goede richting.

De voorzitter: Mijnheer Verstreken, ik bezoek met mijn vreemde studenten en Erasmus-studenten altijd Flanders Fields en de IJzertoren, maar met mijn eigen studenten doe ik dat niet. Het klopt wat u zegt.

De heer Johan Verstreken: Ik doe dat ook met buitenlanders. Ik gids daar een paar keer per jaar.

De voorzitter: Mevrouw Poleyn heeft het woord.

Mevrouw Sabine Poleyn: Op het einde van de gedachtewisseling met de mensen van het Vredesinstituut kregen zij de opdracht mee om eens te kijken wat men in het buitenland in het onderwijs doet aan vredesopvoeding en herinneringseducatie. Wij verwezen toen specifiek naar de bussen uit Groot-Brittannië, maar men had nog een aantal andere landen in gedachten. Er komt hopelijk nog een interessant literatuuronderzoek op dat vlak.

De voorzitter: Het incident is gesloten.

■